

ÖREBRO KONSTHALL KONSTHANDLEDNING

för pedagoger och andra intresserade

DRAWING A BREATH

SARA WALLGREN

2 september 2023 – 14 januari 2024

FÖR VEM?

Den här konsthandledningen riktar sig till lärare som besöker Örebro konsthall tillsammans med elever, föräldrar som besöker tillsammans med sina barn eller till den som vill ha en överblick av en utställning och fler ingångar till konstupplevelsen. Du kan besöka Örebro konsthall på egen hand med olika grupper och då hoppas vi att denna konsthandledning kan vara till hjälp. Vill ni boka en visning eller en visning följd av skapande utifrån utställningen kan ni skicka ett mail till oss på:

konsthallen@orebro.se

VAR?

Örebro konsthall är en kommunal konsthall som visar nationell och internationell samtidskonst. Det är fri entré och det är öppet för alla. För kommunala skolor och friskolor i Örebro är även bokade visningar och skaparverkstäder kostnadsfria.

För föreningar och skolor utanför Örebro kommun, debiterar vi en avgift på 800 kr för visningar dagtid. Du kan läsa mer om avgifter på vår hemsida **orebrokonsthall.se**.

Örebro konsthall förvaltar kommunens konstsamling som i dag består av ca 9 000 konstverk. Dessa är till största delen utlånade till kommunens verksamheter och omkring 300 konstverk är placerade utomhus som en del av stadens offentliga konst.

VARFÖR?

Förhoppningen är att konsthandledningen ska vara en ingång till konstupplevelsen och bidra till ett fördjupat möte med konsten. Konsthandledningen kan fungera som ett underlag inför, under och efter utställningsbesöket. Vi håller i visningar där besökarnas egna reflektioner och tankar ges utrymme samtidigt som vi ger en fördjupad förståelse av konsten. I vår ateljé har vi skapande aktiviteter utifrån de aktuella utställningarna.

Vårt förhållningssätt till konsten är undersökande, nyfiket och öppet. Utgångspunkten är att mötet med konsten ska kunna vara en ögonöppnare och bidra till att bredda perspektiven och vår syn på tillvaron. Vi hoppas på ett lustfyllt besök!

SAMTIDSKONST – VAD ÄR DET?

Samtidskonst är nutida konst som förhåller sig till vår samtid i någon mening. Ibland är konstens idé och innehåll viktigare än materialet och tekniken som konstnären använder sig av. Därför ser man ofta blandade uttryck så som måleri, teckning, grafik, fotografi, installation, performance och videokonst.

Gränserna för vilka material som kan användas inom konsten förflyttas ständigt liksom gränserna för vad konst är eller kan vara. Konst behöver inte vara estetiskt tilltalande och kan lika gärna vara provocerande, ful och grotesk. Samtidskonsten speglar och kommenterar vårt samhälle, ställer frågor och får oss ibland att se med nya ögon på tillvaron.

I äldre eller traditionell konst är materialet och tekniken av större betydelse än inom samtidskonsten. Förr var konstnärer ofta målare eller skulptörer och hade därmed sin tillhörighet inom en viss konstgenre. I samtidskonsten föregår idén ofta material och uttryck.

Rummets betydelse är stor inom samtidskonsten. Det finns verk som är skapade för en utvald plats och konstnären har ofta en tanke med var och hur konsten visas upp. Det är inte längre bara konstverket i sig som är av betydelse utan även rummet, omgivande miljö och andra människor på platsen. Allt påverkar vår upplevelse av konsten.

Ofta är samtidskonsten mer relationell och inkluderar betraktaren i verket. Betraktarens upplevelse är lika viktig som konstnärens avsikt och det finns ingen tolkning som är rätt eller fel. Tidigare var den essentiella uppfattningen att konstverket i sig var det konstnärliga värdet. Idag är det allt fler som menar att konsten blir till i mötet med en betraktare.

Det fina med konsten är att den är öppen för tolkning och att alla upplever konst på olika sätt. Vi är olika individer och har skilda erfarenheter och kunskaper med oss vilket gör att ingen konstupplevelse är identisk med någon annan.

OM UTSTÄLLNINGEN

I utställningen Drawing a Breath får ni möta konstnären Sara Wallgrens skulpturer, teckningar, video- och ljudverk. Sara Wallgren arbetar med ljud, akustik kroppen och rummet och som titeln ger ledtrådar om finns även kopplingar till andningen och att skapa ljud med sin röst. Här finns verk som handlar om att teckna andetag och att samtidigt utforska hur luften påverkar oss och vår omgivning.

I konstverken finns relationer mellan kroppen, ljudet, rummet och teckningen som visar sig genom olika uttryck. Här finns referenser till musik från 1500-talet tillsammans med musik från idag som gemensamt utforskar relationen till den omgivande arkitekturen liksom andetagens förkroppsligande genom sången.

Sara Wallgren förklarar själv sin fascination för andningen, kroppen och relationen till vår omvärld såhär:

”Jag tänker mig att allt börjar med ett andetag. En sång, ett ord eller att livet generellt måste börja med att vi lånar luft ifrån vår omgivning.”

OM KONSTNÄREN

Konstnären Sara Wallgren (f. 1981, Örebro) är en tecknare som fascineras av faktumet att ljud är osynligt. Genom att teckna och visualisera ljud, skapar Wallgren spår av dess existens genom abstrakta mönster i skimrande grått.

I utställningen Drawing a Breath, närmar sig konstnären temat andetag som utforskas i ljud, installation och video men även skulptur och teckning. Med ett systematiskt, monumentalt och samtidigt skört uttryck, vävs verken samman med referenser till meditation och musikhistoria. Separatutställningen är Sara Wallgrens mest omfattande och visar ett 40-tal konstverk där flera är nyproducerade.

Sara Wallgren är utbildad vid bland annat Malmö Konsthögskola och The Cooper Union School of Fine Arts i New York, USA.

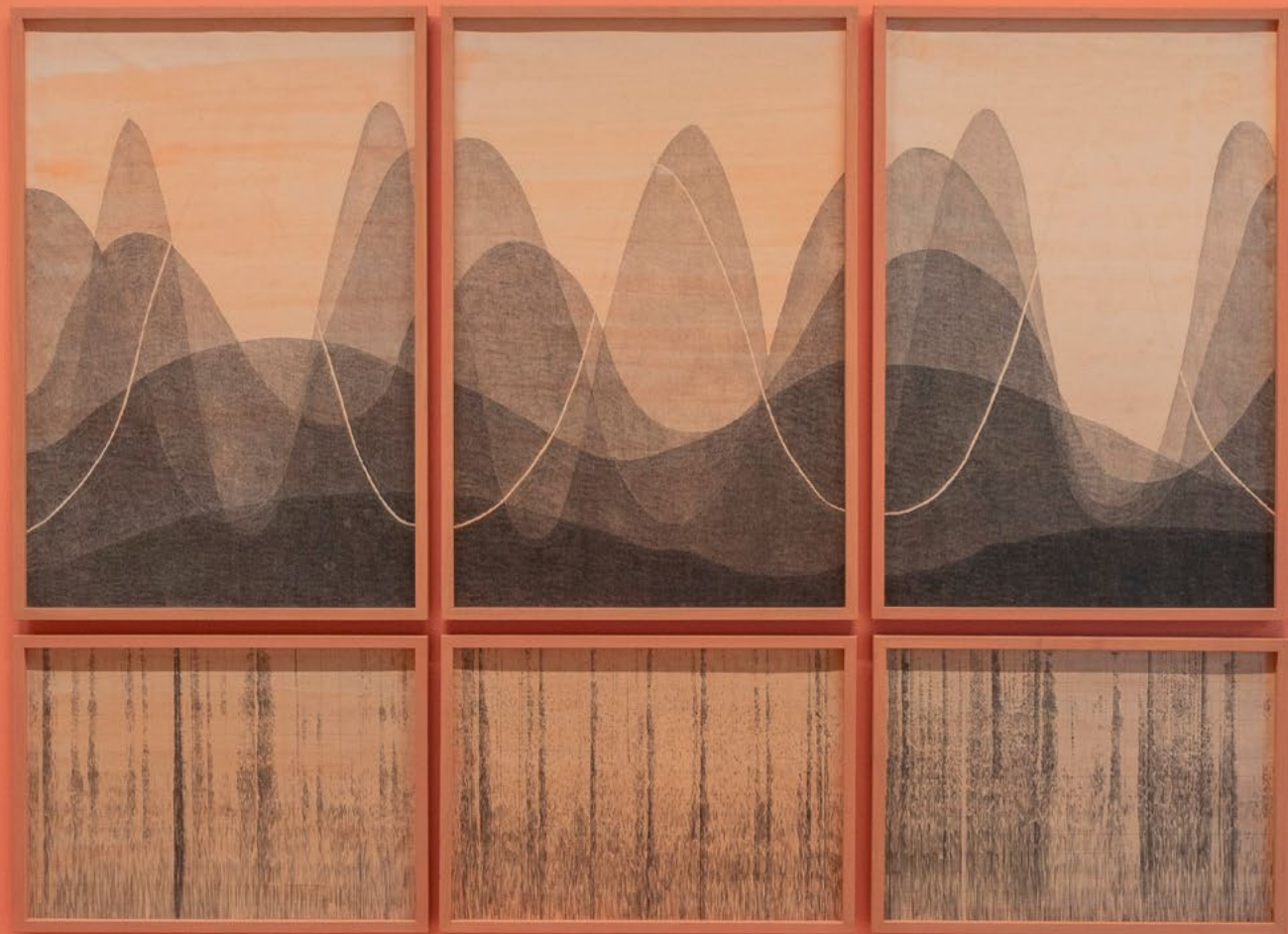
BILDEN AV ETT LJUD

Vi möter ljud i olika former överallt i vår vardag. Vi kan omge oss med ljud genom att lyssna på instrument i musik, röster i uppläsning av ljudböcker och radio och kanske även white noise, eller brus, som bakgrundsljud. Vi kan känna vibrationerna från ett starkt ljud eller en distinkt bas i en högtalare. Vi tänker ofta på ljud utifrån hur starkt det hörs, vilken balans det har mellan bas och diskant och till exempel ton och melodi när vi lyssnar på röster. Men hur tar vi till oss ljud visuellt?

Inom fysik definierar man ljud som vibrationer som rör sig genom ett medium, exempelvis luft, fångas upp av trumhinnan i våra öron och tolkas av vår hjärna. Vibrationerna gör att partiklarna i luften flyttar på sig och rörelserna blir de mjuka böljande former vi kallar för ljudvågor.

Det första verk du möter i utställningen är en serie teckningar med titeln *Voice Materialized II*. I verket har Sara Wallgren tagit sig an ljud genom teckning och använt sig av fysikens och akustikens ramar för att skapa bilden av ett ljud. Den övre delen av verket visar tecknade former av ljudvågor som rör sig uppåt och neråt om vartannat i mjuka, runda svängar.

Small white informational label on the wall to the right of the artwork grid.

Voice Materialized II (2023)

Detalj från *Intro I* (2023)

Den nedre delen av verket är istället tecknat efter ett spektrogram – en visualisering av ett ljud med tre dimensioner: ljudets frekvens vertikalt, tiden horisontellt och intensiteten i hur ljus eller mörkt bilden avtecknar sig.

För ett annat exempel är *Intro I, II och III* alla stora teckningar där det tydligt går att se hur Sara Wallgren jobbar med teckningstekniker. Teckningarna är precis som i *Voice Materialized II* gjorda med förlaga i ett spektrogram och i detaljerna syns det rutnät som används i överföringstekniken fortfarande i bilden. Genom att dela in originalbilden i ett rutmönster kan konstnären teckna av en ruta i taget för att få komposition och perspektiv så likt som möjligt på den nya teckningsytan.

Vid en första anblick kanske dessa teckningar ser abstrakta och intuitivt tecknade ut, men tack vare att Sara Wallgren lämnat kvar rutmönstret som ett spår av sin metod går det att se hur ingen detalj i det abstrakta spektrogrammet lämnats obetydlig. I spektrogrammet syns tiden på den horisontella axeln när ljudet förs över till bild och tittar du på detaljerna och blyertsdragen i teckningarna finns det ytterligare en tidsaspekt i den långa process som utgörs av tiden det tagit att teckna alla detaljer i dessa verk.

Ljudet, rösten, luften, platsen (2023)

LJUDET I RUMMET

I det södra rummet finns utställningens största installation utformad som ett rum med åtta sidor. Verket heter *Ljudet, rösten, luften, platsen*.

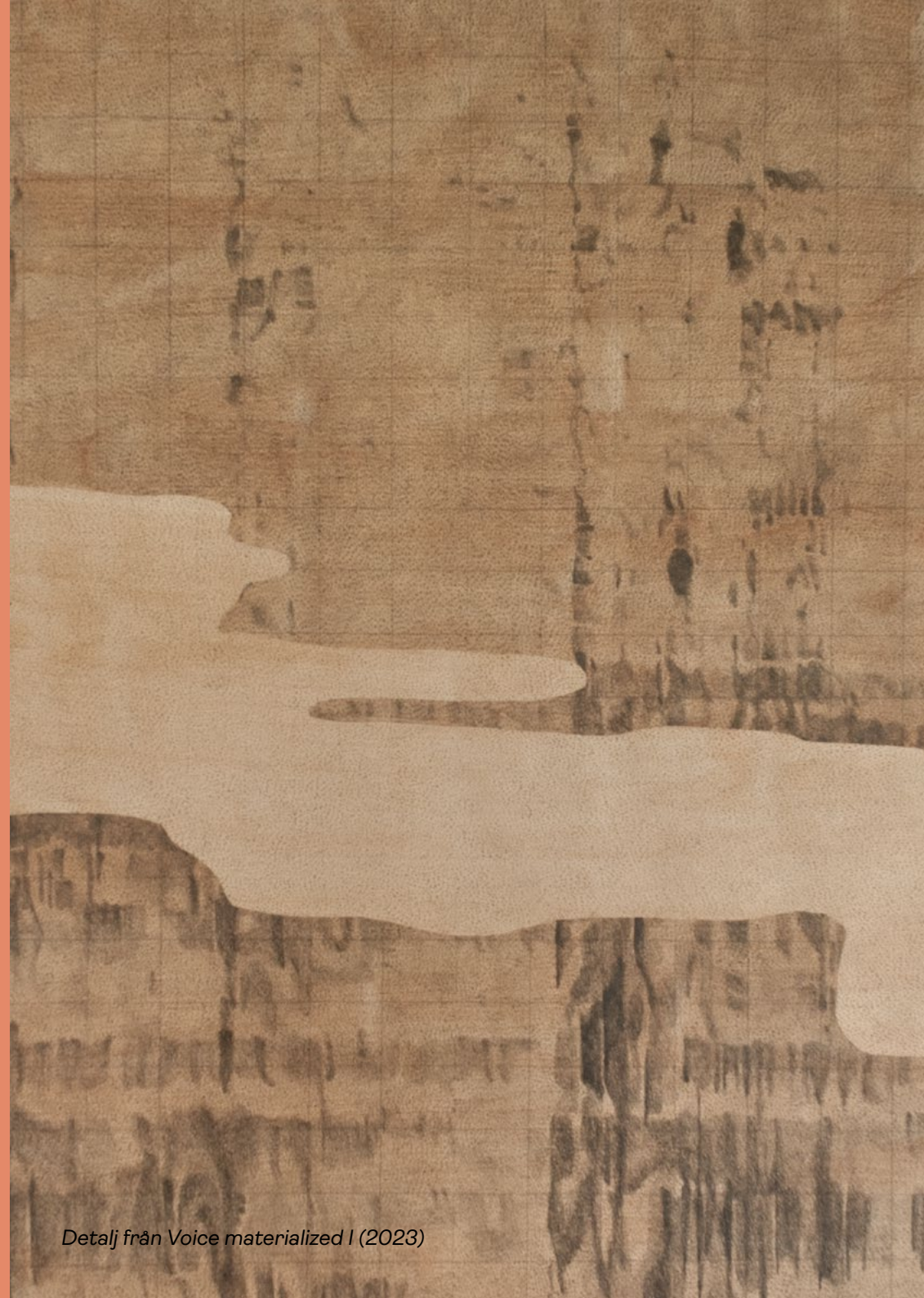
Verket har sin inspiration i ett nästan 500 år gammalt körverk, *Spem in Alium*, skrivet av den engelske renässanskompositören Thomas Tallis. Körverket är en motett vilket är en av de äldsta flerstämmiga kompositionsformerna för körmusik med enbart röster, med rötter så långt tillbaka som till 1200-talet.

Stycket skrevs ursprungligen för ett åttkantigt rum och åtta körer med fem sångare i varje grupp, där körerna var placerade vid varsin vägg och publiken stod i centrum av rummet. Denna form har Sara Wallgren tagit vidare till installationen på Örebro konsthall och i rummet kan du gå in och lyssna på ett ljudverk som komponerats av tonsättaren Joe Cave. Rösterna som hörs kommer från åtta högtalare runt om i installationen och på samma sätt som Thomas Tallis körverk framfördes, kan vi 500 år senare uppleva rumsligheten och ljudet av röster och stämmor som omsluter och förändras beroende på var du står i rummet.

Ett verk som är tätt sammanbundet med Ljudet, rösten, luften, platsen är serien *Voice Materialized I*. Här kan vi följa ljudbilden av körverket *Spem in Alium*, och den spektrogrambild som är avtecknad är alltså skapad efter en sekvens i körverket. Denna gång har konstnären även använt en annan metod för att visualisera ljud – notbilden.

De ljusa fälten som rör sig över teckningarna motsvarar de olika stämmorna i ett partitur. På samma sätt som tiden syns horisontellt i ett spektrogram syns den även i notbilden. Det betyder att det går att utläsa hur de olika stämmorna förhåller sig till varandra efter de horisontella streck som syns i de ljusare fälten. Eftersom alla röster inte börjar sjunga samtidigt skapas en visuell effekt där linjerna förskjuts nedåt i bild. Ju mer formen växer på höjden desto fler röster hörs samtidigt. Ju längre varje horisontellt streck blir desto längre tid sjunger just den stämman.

Längst till vänster har vi till en början en ensam linje som ackompanjeras av ytterligare linjer under sig. Början av det andra strecket kan utläsas som att den andra stämman börjar sjungas. Och så rör sig notbilden över hela serien – uppåt och nedåt, färre eller fler stämmor samtidigt och ensamma eller harmonierande melodier.

Detalj från *Voice materialized I* (2023)

Temper (2018) och Mollis Spiritus (2023)

Detalj från *Temper* (2018)

Ett annat verk som hanterar relationen mellan ljud och rum är *Temper*, som både är en skulptur och en så kallad ljudabsorbent. Textilerna i verket tillsammans med de böljande formerna gör att ljudet inte sprids särskilt mycket utan istället absorberas och dämpas. Om du skulle prova att prata rakt ut i rummet och sedan vända dig mot *Temper* hör du säkert en tydlig skillnad.

I sammanhang där en ren ljudupptagning är viktig går det att använda sig av ljudabsorbenter som anpassas för att ta ut en viss önskad frekvens. Kanske har du sett dessa böljande, vågiga former på väggarna i en inspelningsstudio. Genom att anpassa avståndet på vågorna i det absorberande materialet går det att påverka vissa ljud med vissa frekvenser. Även om formen på detta verk inte är anpassat efter en specifik frekvens på ljud har textilen och formen en effekt på rummet och hur ljudet rör sig och studsar i arkitekturen.

Verket kom till i en utställningslokal där väggar, tak och golv var av betong. Ett ljudverk skulle skapa en skarp ljudbild i rummet och istället för att visa ett verk som genererade ljud valde Sara Wallgren att absorbera ljudet i konsten. Även denna skulptur skulle alltså kunna ses som ett ljudverk men istället för att skapa ljud interagerar det med ljudet som redan finns i rummet.

LUFT, KROPP OCH ANDNING

I den norra utställningssalen möter du verket *Mollis Spiritus* i en stor ljudinstallation med väggar av träskivor. Panelen påminner om den typ av paneler som kan sitta på väggarna i konsertlokaler där akustiken spelar stor roll för rummet.

Från installationen hörs musik och röster i lugna, långsamma uttryck. I *Mollis Spiritus* har luften och andningen ett särskilt fokus. Om vi tänker oss att allt börjar med att vi lånar luft från vår omgivning i ett första andetag, som Sara Wallgren själv uttryckt sig, så påverkar vi vårt inre med hjälp av det yttre. På samma sätt kan vi vända processen när vi använder luften i våra lungor till att skapa en röst och ett ljud som påverkar vår omgivning.

Musiken du hör är skriven för att ha en lugnande inverkan på våra sinnen och rösterna som hörs läser upp instruktioner för att styra sin andning och påverka kroppen. Andningsövningar används på flera sätt i terapeutiskt syfte och kan hjälpa till att slappna av, minska oro och motverka stress. Det finns också andningsövningar för gravida i syfte att underlätta vid förlossningen.

Ett annat verk som är nära sammankopplat med andning är videoverket *Inhale Exhale*, där Sara Wallgren arbetat tillsammans med dansaren Alicia Kerrolf. I videon gör Kerrolf fysiskt påfrestande övningar och rörelser och i ljudspåret kan vi höra hennes andetag.

Rörelserna är utvalda för att vara statiska och därmed också påverka andningen under inspelningen. På så sätt har andningen blivit koreografins utgångspunkt och i ljudspåret kan vi höra när andetagen intensifieras och avtar i styrka beroende på hur påfrestande rörelserna är för konditionen och uthålligheten. Verkets titel betyder på engelska att just andas in – inhale – och att andas ut – exhale.

Particle trajectories är en installation som också är inspirerad av dans men på ett annat sätt. Kopparrör hänger från taket likt tunna, förenklade figurer. Vissa böjer sig graciöst och vissa är som frusna i sina rörelser medan andra svajar långsamt, snurrar och dansar i utrymmet, påverkade av luften och rörelserna från omgivningen och besökare som passerar.

För den som spenderar en stund vid installationen och lyssnar extra noggrant kan korta, väldigt subtila tickande ljud höras från konstverket.

SKAPA OCH DISKUTERA

FÖRSKOLA, LÅG- & MELLANSTADIE

Rita ljudvågor

När du hör ett ljud skapas ljudvågor. Du kan inte se dem med blotta ögat men det är ljudvågorna som gör att du kan höra ljud och musik! Ljudvågor ser ut som just långa vågor som blir större och mindre beroende på hur starkt eller högt ljudet är. I utställningen finns det många konstverk som handlar om att höra ljud, skapa ljud med rösten och att avbilda ljud. Prova på att rita vågiga mönster, skapa kollage med vågiga former och försöker förstå hur en ritad ljudvåg kan låta!

Bygg ett instrument

Flera av verken i utställningen ger ifrån sig ljud. I vissa kan man höra andetag, i andra musik från sångröster och instrument. Varför inte prova på att skapa ljud själv och bygga ett eget instrument? Prova att göra ett stränginstrument av gummiband, en panflöjt av sugrör eller en maracas av ris eller torkade ärtor! Experimentera och se vad du kan hitta för ljud i materialen runt omkring dig. Är ni flera som bygger? Prova hur era instrument låter när ni spelar tillsammans!

MELLAN-, HÖGSTADIE & GYMNASIUM

Skapa egen musik

Har du provat att skapa egen musik någon gång? Med en smartphone eller dator finns det gratis appar och program att prova för att göra egen musik. Sampla, loopa, spela in egna ljud, skapa rytmer och experimentera med ljud och melodier till ett eget musikstycke. Har du ingen egen smartphone eller surfplatta kanske du kan låna av någon. På konsthallen kan du också prova på att skapa egen musik under vissa dagar i höst och iPads finns att låna på plats.

Förstora en bild i teckning

I Sara Wallgrens teckningar syns rutmönstret hon använt för att kopiera en bild till ett större format. Tekniken kan användas på vilket bildmaterial som helst för att skapa en kopia av en bild.

Rita ett rutnät över bilden du vill förstora och gör sedan ett större rutnät med samma proportioner på ett tomt papper. Fokusera nu på en ruta i taget och för över fyrkant för fyrkant till det nya pappret. Ta hjälp av rutornas storlek för rätt perspektiv och dimensioner.

INFÖR BESÖKET

För att besöket på Örebro konsthall ska bli så bra som möjligt, vill vi ge några råd om vad man ska tänka på när man är här.

Fotografering är tillåten men undvik blix. Det är inte tillåtet att röra vid konstverken eftersom många verk är känsliga och ska hålla för framtiden. Konsthallen har en huvudentré med ramp, en toalett för besökare med nedsatt rörelseförmåga. Skötbord finns.

Det finns garderob för ytterplagg och låsbara skåp för väskor. Att besöka konsthallen är kostnadsfritt och våra öppettider för allmänheten hittar du nedan.

ÖPPETTIDER

Måndag STÄNGT

Tisdag-torsdag 11–18

Fredag 11–16

Lördag-söndag 11–15

Konsthallen är sedan hösten 2021 en del av Kulturkvarteret tillsammans med Stadsbiblioteket, Kulturskolan, konserthuset och delar av Karolinska gymnasiet.

Du hittar oss på Nygatan 7 i det före detta Nya riksbankshuset.

VARMT VÄLKOMNA

att möta och lära mer om konsten

HAR DU FRÅGOR?

Du når oss under våra öppettider på:

konsthallen@orebro.se

019 - 21 49 00

BESÖK OSS I KULTURKVARTERET

Örebro konsthall

Nygatan 7

702 11 Örebro

FÖLJ OSS PÅ SOCIALA MEDIER

Instagram: [@orebrokonsthall](https://www.instagram.com/@orebrokonsthall)

Facebook: [facebook.com/konsthallen](https://www.facebook.com/konsthallen)

ÖREBRO KONSTHALL